

Rapport og presentasjon til Norgesuniversitetet fra spesialkompetansegruppen om digitale mapper.

15.03.2007

I forbindelse med felles seminar med Norgesuniversitetets styre 21. februar ble spesialkompetansegruppen for digitale mapper bedt om å legge fram en kort rapport om egen virksomhet til nå, samt en presentasjon omkring "status for utviklet kunnskap i gruppens virksomhet". Nedenfor følger en samlet og renskrevet versjon av det som ble presentert.

Innledning

Spesialkompetansegruppen om digitale mapper ble opprettet etter vedtak i Norgesuniversitetets styre 5. mai 2006 (sak 9/2006), og fikk følgende sammensetning:

- Førsteamanuensis Marit Allern, Universitetet i Tromsø (leder)
- Professor Olga Dysthe, Universitetet i Bergen
- Førsteamanuensis Knut Steinar Engelsen, Høgskolen Stord/Haugesund
- Informasjonssjef Torhild Slåtto, Norsk forbund for fjernundervisning
- Direktør Tone Øvregård, EDB Business Partner Norge AS

Gruppen fikk et mandat som bl.a. legger vekt på at:

- Gruppen skal fokusere på bruk av digitale mapper både i pedagogisk sammenheng i høyere utdanning og i et dokumentasjonsperspektiv i arbeidslivssammenheng/knyttet til livslang læring.
- Gruppen skal overvåke det som skjer innen sitt felt. Den skal bidra til å samle eksisterende kunnskap nasjonalt og internasjonalt, analysere denne og spre den til relevante målgrupper.
- I tillegg til å samle eksisterende kunnskap, skal gruppen identifisere problemstillinger det er behov for å arbeide videre med i forsknings- og utredningsvirksomhet.
- Det er ønskelig at gruppen benytter seg av internasjonale kontakter og samarbeidspartnere i sitt arbeid.

Gjennomførte aktiviteter

Gruppen har hatt i alt 3 møter i 2006:

- 14. august 2006 i Oslo
- 11. oktober 2006 i Oxford
- 8. desember 2006 i Oslo

(Første møte i 2007 er lagt til 20. - 21. februar 2007 på Losby Gods.)

På oppstartmøtet 14. 08.06 gjennomførte man bl.a. drøfting/tolkning av gruppens mandat, med vekt på hva som skal være de mest sentrale problemstillinger, aktuelle arbeidsmåter og hvordan spre resultatene. Det ble enighet om å vektlegge følgende problemstillinger:

1. Hvordan brukes digitale mapper til å fremme læreprosesser og i studentvurdering i høyere utdanning?
2. Hvordan brukes digitale mapper til å dokumenter kompetanse i et livslang lærings/arbeidslivsperspektiv?

3. Er det noen likhetstrekk mellom måten digitale mapper brukes på, og prosessene de stimulerer, på de to områdene?

Når det gjelder hvordan gruppen skal arbeide, ble det enighet om å først kartlegge status innen de ulike områdene. Det ble lagt vekt på at man skulle få med status for Norge og i størst mulig grad også internasjonalt. Det ble avtalt en viss arbeidsfordeling mellom gruppens medlemmer. I tillegg ble gruppen enig om å engasjere en ekstern person/gruppe til å gjøre en utredning om hvilke verktøy som brukes. Man vedtok å sette av kr 50 000 til en slik utredning.

Det andre møtet ble avholdt 11. oktober 2006 i Oxford i forbindelse med at gruppen deltok på EifELs (European Institute for E-Learning) fjerde internasjonale ePortfolio-konferanse. (Hovedtema for denne konferansen var "eStrategies for Empowering Learners." Se også: <http://www.eife-l.org/news/ep2006>)

På dette møtet ble det bl.a. gjennomført en runde med informasjon fra hver enkelt deltaker, hvor følgende ble presentert:

- en oversikt over ulike verktøy for kompetansekartlegging som er i bruk i dag (Tone Øvregård)
- første del av rapporten fra en større undersøkelse om mappevurdering i høgre utdanning – med vekt på struktur og forståelse når det gjelder mappevurdering, lærernes holdninger, m.v. (Olga Dysthe og Knut Steinar Engelsen)
- en undersøkelse på Universitetet i Tromsø om bruk av mappevurdering etter 2003 (Marit Allern)
- ulike definisjoner på e-mapper som er i bruk (Torhild Slåtto)

Gruppen går ut fra Helen Barretts definisjon av "electronic portfolio":

"An electronic portfolio provides an environment where students can: **collect** their work in a digital archive; **select** specific pieces of work (hyperlink to artifacts) to highlight specific achievements; **reflect** on the learning demonstrated in the portfolio, in either text or multimedia form; set goals for future learning (or **direction**) to improve; and **celebrate** achievement through sharing this work with an audience, whether real or virtual. When used in formative, classroom-based assessment, teachers (and peers) can review the portfolio document, and provide formative feedback to students on where they could improve."

(Se også: <http://electronicportfolios.org/web20.html>)

På Oxford-møtet ble man også enige om å arrangere en workshop om e-mapper, med bare inviterte deltakere (community of practice). Først og fremst kan dette være en norsk og eller nordisk workshop, men spørsmålet om en internasjonal innleder ble reist.

I forbindelse med konferansen i Oxford nyttet også gruppen anledningen til å knytte kontakter internasjonalt, og hadde møter med Dr. Helen Barrett (University of Alaska Anchorage) og Dr Elizabeth Hartnell-Young (University of Nottingham). Man hadde også samtaler med representanter fra JISC i England og SURF i Nederland.

På møtet i Oslo 08.12.06 ga Kristian Mjøen fra Dossier Solutions en presentasjon av sitt doktorgradsarbeid om "kompetansemapper". Han reiste spørsmål som: Hvorfor tar man i bruk slike verktøy, hva ligger i dem, og hvilke konsekvenser får bruken av dem? Det tredje punktet, konsekvenser av verktøyene, genererte mye diskusjon. Gruppen var opptatt av at

verktøyene ikke kun bidrar til å beskrive en virkelighet men også til å forme virkeligheten gjennom hva de gjør med organisasjonene.

Møtet drøftet videre oppdraget: ”Utredning om digitale mapper nå og i fremtiden”. Gruppen samlet seg om en oppdragsbeskrivelse som bla. sier:

Fokus er digitale mapper brukt på tre områder:

- *for fremming av læreprosesser i høyere utdanning*
- *for studentvurdering i høyere utdanning*
- *for dokumentasjon av kompetanse i arbeidslivet*

Vi ønsker også et blick mot hvordan mapper brukes/kan komme til å bli brukt i overgangen mellom høyere utdanning og arbeidslivet.

Vi ønsker primært en vurdering av hvilke verktøy som kommer til å bli aktuelle i årene som kommer når det gjelder høyere utdanning.

Oppdraget ble gitt til en gruppe ved Høgskolen i Lillehammer, ledet av professor Yngve T. Nordkvelle. Arbeidet vil bl.a. bli utført ved hjelp av mastergradsstudenter på kurset ”Didaktikk og teknologi”. I tillegg til Nordkvelle vil Yvonne Fritze og Anne-Mette Bjørgen stå som ansvarlige.

Nordkvelle har siden utarbeidet en skisse til gjennomføring av oppdraget, i samsvar med den opprinnelige oppdragsbeskrivelsen. (Se vedlegg 1.) Spesialkompetansegruppen for digitale mapper har sagt seg tilfreds med denne skissen. Tidsplanen for gjennomføring er i hovedtrekk slik: ”Uke 2-4 innføring og planlegging av forskningsprosjekt. Uke 4-8 utforming av problemstillinger, forskningsdesign av delprosjekter, litteraturanalyser, (skrives av studenter og forskere). Uke 8-10 datainnsamling. Uke 10-15 dokumentasjon og utskriving. Uke 16-18 ferdigstilling av prosjektrapport.”

Møtet drøftet videre det planlagte arbeidsseminaret/workshopen om e-mapper. Seminaret skal holdes ved Gardermoen 20. september. Hovedinnleder blir dr. Elizabeth Hartnell-Young. Deltakere/ inviterte skal være personer som kan bidra aktivt med erfaringer og kunnskap på feltet. På seminaret skal man også presentere rapporten fra ”Utredning om digitale mapper nå og i fremtiden”.

Endelig drøftet man innspill til Stjernø-utvalget, i forbindelse med seminar med Norges-universitetets styre 21. februar 2007. Gruppen diskuterte hva man synes er viktig å trekke fram i denne sammenhengen. Særlig to hovedpunkter ble drøftet:

- *Bruk av digitale mapper i overgangen mellom høyere utdanning og arbeidslivet.*
- *Kritiske punkter (”hemmende og fremmende faktorer”) for bruk av digitale mapper i høyere utdanning.*

Utviklet kunnskap – utfordringer og tiltak

Gruppens medlemmer har gjennom sitt arbeid og sin forskning både kunnskap om mappevurdering generelt og om elektroniske mapper spesielt. Det siste gjelder både bruk av kompetansemapper i arbeidslivet og mapper som arbeids- og vurderingsmetode i høyere utdanning.

Gjennom gruppens aktivitet til nå, har vi fått bekreftet at det blant lærere i høyere utdanning er en viss vegring mot å ta i bruk elektroniske mapper. Det sees på som en type merarbeid man helst lar være å ta på seg. En av konklusjonene i forskningen om Kvalitetsreformen som sier at studentene er en uutnyttet ressurs i undervisningen, gjelder i stor grad også på dette området. Et høyst vanlig argument mot å ta i bruk mappevurdering generelt og elektroniske mapper spesielt, er at det blir for tidkrevende for lærer. Så lenge det ikke forutsettes at studentene skal spille en større og mer aktiv rolle, vil dette være et problem.

Forsøk fører ikke nødvendigvis til at elektroniske mapper innføres som fast regel. Bruken vil ofte være avhengig av ildsjeler, slik mappevurdering generelt har vært det. Prosjektene som til nå er kjent, dreier seg om ganske små prosjekter. Dette har vi i Norge til felles med mange andre land, og det handler om "bottum up" initiativer. For at elektroniske mapper skal bli tatt i bruk generelt i høyere utdanning, kan det se ut som om de må gis betydelige incentiver, ellers er alternativet at det skjer et generasjonsskifte.

Alternativt må bruk av elektroniske mapper og bruk av digitale verktøy generelt være institusjonenes ansvar og utfordring, ansvaret kan ikke overlates til enkeltpersoner. Generelt er det en bekymring at utstrakt bruk av e-post og LMS-er bidrar til at studentene arbeider mer hjemme, noe som igjen ofte svekker det sosiale miljøet ved institusjonen (Evaluering av Kvalitetsreformen 2007: *Undervisnings - og vurderingsformer. Pedagogiske konsekvenser av Kvalitetsreformen, Delrapport 7: 42*).

Kompetansemapper i arbeidslivet er i Norge tatt i bruk i en viss skala. Et illustrerende eksempel fikk gruppen fra Dossier Solutions. For gruppen vil det være vesentlig å arbeide videre med hvordan kompetansemapper kan få betydning i overgangen mellom høyere utdanning og arbeidslivet. Den typen mappe som til nå stort sett har vært i bruk i Norge, har i liten grad svart på behovene i en kompetansemappe. Mapper i lærer- og sykepleierutdanning kan på grunn av profesjonsperspektivet være mapper som med en viss tillempeing vil kunne brukes helt eller delvis som kompetansemapper.

Når det gjelder andre grupper, kan det være nødvendig å tilby nye studenter kurs o.a. for at de skal starte utviklingen av en karriereplanlegging (Personal Development Planner) ved hjelp av en elektronisk mappe. I den grad elektroniske mapper brukes i aktuelle studier, vil arbeid og resultat ha direkte overføringsverdi til den personlige mappen. Slik kan studenter i løpet av sin utdanning forberede en kompetansemappe.¹

For høyere utdanning er det en hovedutfordring å ta i bruk elektroniske mapper på en slik måte at det understøtter læring, og at mappene skal kunne utvikles videre i forhold til arbeidsliv. I begge tilfeller dreier det seg om dokumentasjon av læring og utvikling. Det gjelder også å finne frem til differensierte tilnærminger. Ulike fag vil ha behov for forskjellige løsninger, og det vil også være forskjell på mapper i profesjonsutdanning og tradisjonell akademisk utdanning.

---

¹ (<http://www.imslobal.org/ep/ePortfoliobrochureNO.pdf>)

Olga Dysthe & Knut Steinar Engelsen:
Digitale mapper/e-portfolio i høgare utdanning

Innleiing

Problemstillingar med utgangspunkt i mandatet for e-portfoliograppa

I arbeidet sitt har Spesialkompetansegruppa for digitale mapper lagt til grunn ei tolking av mandatet sitt formulert gjennom følgjande spørsmål:

- Hvordan brukes digitale mapper for å fremme *læringsprosesser og studentvurdering* i høyere utdanning?
- Hvordan brukes digitale mapper for å *dokumentere kompetanse i et livslang lærings/arbeidslivsperspektiv*?
- Er det noen *likhetstrekk* i måten digitale mapper brukes på og prosessene de stimulerer på de to områdene?

Sentralt i grappa si forståing av begrepet *mapper* står følgjande aspekt. *Collection, selection og reflection*, og vi har bestemte oss for å ta utgangspunkt i Paulson, Paulson & Meyer sin mappe-definisjon:

Purposeful collection of student work that exhibits the student's efforts, progress, and achievements in one or more areas. The collection must include student participation in selection content, the criteria for selection, the criteria for judging merit, and evidence of self reflection ((Paulson *et al.*, 1991: 60-63).

Fritt oversatt av grappa sin leiar:

En mappe er en systematisk samling av ulike typer arbeid som til sammen gir et bilde av en students innsats, utvikling og læring innenfor ett eller flere områder. En mappe må altså vise studentens deltakelse også i å velge ut innhold, kriterier for utvelgelse, kriterier for vurdering og belegg for studentens egenvurdering.

Ulike typer mapper i høgare utdanning

Det er vanleg å skilje mellom *Læringsmapper/Vurderingsmapper* på den eine sida og *Kompetansmapper* på den andre sida (Olga Dysthe & Engelsen, 2003b). Den første typen er mest brukt i tradisjonelle universitetsfag og profesjonsutdanningar, der vurdering skjer gjennom skriftlege arbeid. Kompetansmapper har sitt opphav i kunstfag, der kunststudentar som søkte oppdrag, samla dokumentasjon på kompetansen sin i ei mappe som dei tok med til evt arbeids/oppdragsgivar. Denne type mappe handlar om overgangen frå utdanning til arbeidsliv.

Kvalitetsreformen og mappevurdering

Mappevurdering² blei introdusert relativt grundig i Mjøsutvalgets innstilling (s.140-150, og i Vedlegg 13) under nemninga ”studentporteføljer/dokumentasjon”. St.m. 27 følgjer opp ”Departementet slutter seg til Mjøsutvalgets forslag om bruk av studentporteføljer/mappevurdering og deleksamener som hensiktsmessig måte for å kombinere undervisning og evaluering” (s.31). Gunngivinga var primært jamnare

---

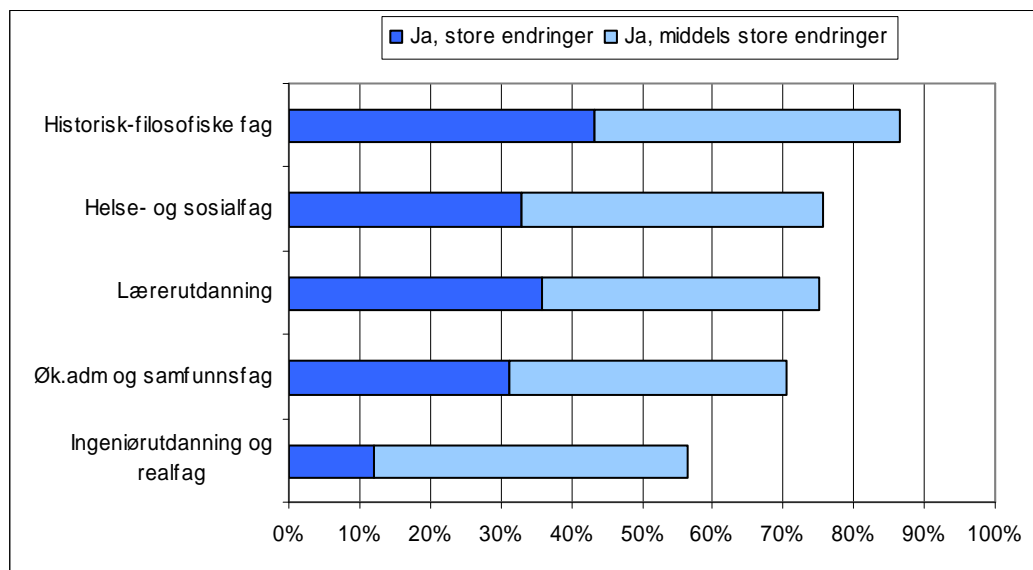
² Termen ’mappevurdering’ er anbefalt av Språkrådet som oversettelse på den engelske termen ’portfolio assessment’ og er i dag vanlig både i skoleverket og høyere utdanning i Norge. Sverige og Danmark bruker imidlertid ’portefølje’ eller ’portfolio’.

arbeidsfordeling og betre rettleiing. Ved fleire institusjonar der midlar blei lyst ut til utprøving av ulike pedagogiske tiltak i samband med Kvalitetsreformen, blei det sett i verk forsøk med mappevurdering i ulike fag. I mange tilfelle var det mangelfullt kjennskap til kva denne vurderingsformen innebar, spesielt ved universiteta. Mange opplegg var svært ambisiøse, med mange innleveringar og tilbakemelding i fleire rundar. Dette var svært tidkrevande, spesielt ved store studentgrupper. Studentane var oftast svært fornøgde, medan fagpersonalets reaksjon var enten å avvise mappevurdering som ei altfor arbeidsbelastande vurderingsform, eller å redusere omfanget både av innleveringar og tilbakemeldingar slik at det knapt kunne kallast mappevurdering. Det er på denne bakgrunn ikkje vanskeleg å forstå at mange i etterkant avviser mappevurdering som urealistisk.

Før endringa av U&H-lova i 2002 var det, av praktiske og økonomiske årsaker, svært vanskeleg å få til prosessorienterte mappeordningar, på grunn av det absolutte kravet om ekstern sensor for alle elementa som skulle inngå i eksamen. Liberaliseringa som låg i lovendring på dette punktet, opna opp i stor grad for bruk av mapper som vurderingsordning.

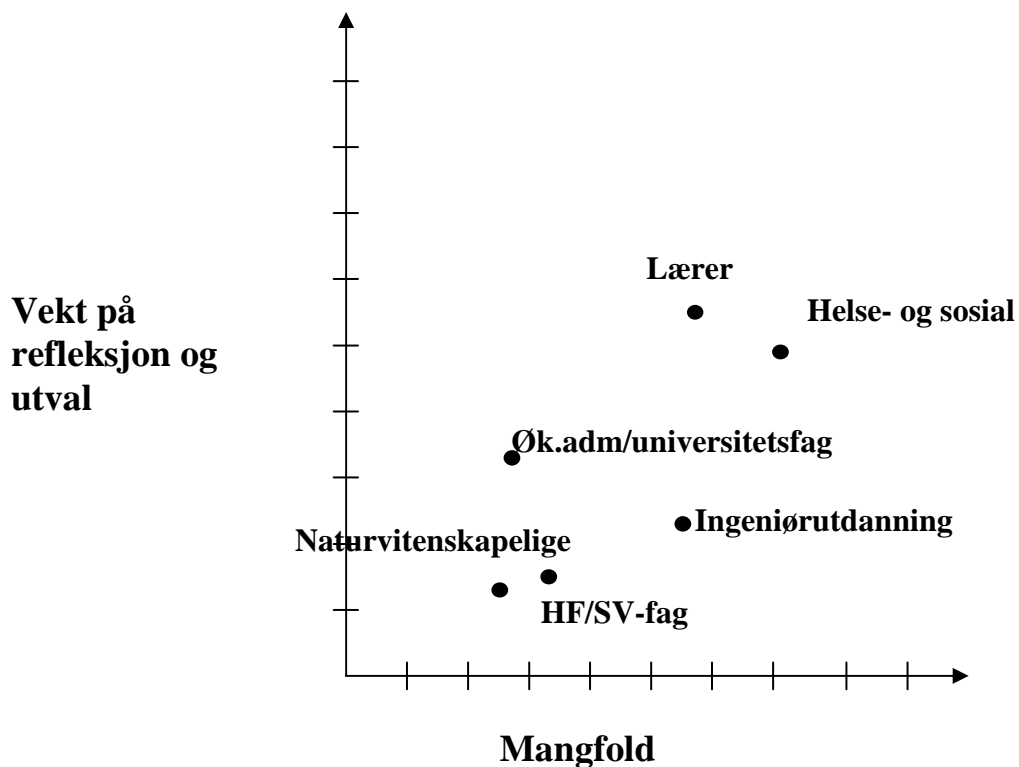
Endringar i eksamensform etter KR- store skilnader mellom fag

Forskningsgruppa som evaluerte Kvalitetsreformen gjennomførte i 2004 ein nasjonal survey m.a om dei pedagogiske endringane som hadde funne stad. Denne viser at det var store endringar i vurderingsformer, og at mappevurdering var innført i mange utdanningar (O Dysthe *et al.*, 2006).

Nasjonal survey i 2006

I regi av gruppa Alternative vurderingsformer i høgare utdanning vart det våren 2006 gjennomført ein nasjonal survey om bruk av mapper i dei offentlege universiteta og høgskulane (Lima *et al.*, 2006) sjå også (Engelsen *et al.*, 2006):

Ut i frå kategoriane *mangfold* og *vekt på refleksjon og utval*, gir surveyen eit bilete av at det går eit hovudskilje mellom ”mjuke” utdanningar, som helsefag og lærarutdanning, og ”harde” utdanningar som naturvitenskaplege fag og ingeniør utdanning.

Gjennomgåande tyder surveyen elles på at lærarane som arbeider med mapper er positive til denne lærings- og vurderingsforma:

	Enig	Uenig	Vet ikke
Lærer mer fag	45%	14%	41%
Bli mer motivert i faget	62%	11%	27%
Bedre skriveferdigheter	60%	0%	28%
For mye arbeid for studentene i forhold til læringsutbytte	8%	62%	30%
.. for lærerne	24%	46%	30%
Bredere grunnlag for å vurdere studentene	69%	12%	19%

Kva så med det digitale?

Begrepet digital mappe:

Når det gjeld begrepet digital mappe så har vi ikkje lagt oss på ein eintydig definisjon, men har arbeidd ut i frå følgjande to tilnærmingar:

Hildegunn Otnes:

En digital mappe:

- ..lagres og organiseres digitalt
  - ..er et læringsredskap og en læringsarena som bygger på samme pedagogiske prinsipper som ikke-digitale mapper
  - .. benytter seg av mediespesifikke virkemidler i læringsprosesser og dokumentasjon
  - ..er mer eller mindre åpne og tilgjengelige for andre
- (Otnes, 2003)

Helen Barrett:

An electronic portfolio provides an environment where students can: **collect** their work in a digital archive; **select** specific pieces of work (hyperlink to artifacts) to highlight specific achievements; **reflect** on the learning demonstrated in the portfolio, in either text or multimedia form; set goals for future learning (or **direction**) to improve; and **celebrate** achievement through sharing this work with an audience, whether real or virtual. When used in formative, classroom-based assessment, teachers (and peers) can review the portfolio document, and provide formative feedback to students on where they could improve.(Barrett, 2006)

Kva veit vi om bruk av digitale mapper i norsk høgare utdanning:

Spesialkompetanseruppa meiner at potensialet i det digitale aspektet først og fremst er knytt til bruk av IKT:

- som reiskap for samspel og samarbeid (CSCL)
- for innsyn i rettleiing og tilbakemeldingspraksis
- som støtte til prosessorientert skriving
- for kommunikasjon på tvers av institusjonar og landegrensar
- som reiskap for multimodale tekstar, inklusive hypertekst

Vi har pr. i dag ikkje eit eintydig oversyn over kor mange av dei ulike mappeordningane som kan seiast å vere digitale, sett ut i frå den forståinga gruppa legg til grunn. Surveyen viser at tilbakemelding skjer både munnleg, i papirform og gjennom digitale medium. Det prinsipielle skillet her går først og fremst på om tilbakemelding skjer i eit privat eller eit offentleg fora. Her har vi funne eksempel på innovativ bruk innan lærarutdanninga (Høgskolen i Vestfold/Høgskolen Stord/Haugesund - PLUTO) (Olga Dysthe & Engelsen, 2004).

LMS synes å vere det mest utbreidde digitale mediumet, både når det gjeld lagring og tilbakemelding. Hovudgrunngevinga for bruk av digitale medier synes å vere knytt til administrative forhold, og digital lagring synes heilt nødvendig for å administrere eit mappesystem for store kull av studentar. Ut i frå dette kan det vere verdt å stille spørsmålet: Fungerer mappene som "Arkivskuff" eller som "læringsarena" (Otnes, 2003)?

Kva må til for auka bruk av digitale mapper i høgare utdanning?

All erfaring, inklusive våre surveyar og evalueringa av KR, tydar på at lærarane opplever mappebasert læring og vurdering som ei tidkrevjande arbeidsform. IKT og mappevurdering er ofte noko som kjem på toppen av den ordinære faglege aktiviteten, spesielt i

innføringsfasen (Engelsen, 2006). Det ligg heller ikkje inne reelle insentiv for lærarane ved å ta bruk denne arbeids- og vurderingsforma. Forsking viser ellers at vellukka innføring av mappevurdering er avhengig av kollektiv forankring i den aktuelle utdanningskulturen (Allern, 2005).

Skal ein få til auka bruk er det difor først og fremst viktig å vere klar over at lærarane og studentane må sjå reell nytte av å ta i bruk digitale mapper. I tillegg viser erfaringar frå blant anna Universitetet i Bergen og Høgskolen Stord/Haugesund at det er viktig at institusjonane byggjer opp gode støttefunksjonar nær fagmiljøet, både i høve til IKT-brukarstøtte, støtte for akademisk skriving og pedagogisk FoU-assistanse. Her viser erfaringa at det ikkje minst trengs service-innstilt støttepersonell med dobbeltkompetanse på fag, pedagogikk og IKT

Vidare arbeid i gruppa

I gruppa sitt vidare arbeid vel ein å fokusere meir spesifikt på det digitale aspektet, også for å synleggjere det potensialet som ligg i dei nye verktøya som er i ferd med å etablere seg (Web 2.0). Her vil vi legge vekt på å finne og løfte fram gode eksempel der 1) teknologien gir tydelig læringsbidrag og 2) der mappene blir brukt i overgangen til arbeidslivet: kompetansmapper.

Litteratur

- Allern, M. (2005). *Individuell eller kollektiv læringsprosess? Mappevurdering i praktisk-pedagogisk utdanning*. Tromsø: Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Institutt for pedagogikk og lærerutdanning, Universitetet i Tromsø. [University of Tromsø].
- Barrett, H. (2006). Authentic Assessment with Electronic Portfolios using Common Software and Web 2.0 Tools. from <http://electronicportfolios.org/web20.html>
- Dysthe, O., & Engelsen, K. S. (2003b). Mapper som lærings- og vurderingsform. I O. Dysthe & K. S. Engelsen (Red.), *Mapper som pedagogisk redskap* (s. 13-33). Oslo: Abstrakt forlag.
- Dysthe, O., & Engelsen, K. S. (2004). Portfolios and assessment in teacher education in Norway. A theory based discussion of different models in two sites. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 29(2), 239 - 258.
- Dysthe, O., Raaheim, A., & Lima, I. (2006). Pedagogiske endringer som følge av Kvalitetsreformen. I S. Michelsen & P. Åmodt (Red.), *Kvalitetsreformen møter virkeligheten. Delrapport 1. [The Quality Reform meets reality. Evaluation report 1.]* (s. [Page number missing]). Oslo: Norsk forskningsråd.
- Engelsen, K. S. (2006). *Gjennom fokustrengsel. Lærerutdanningen i møte med IKT og nye vurderingsformer*. Doctoral dissertation (Dr. Polit), Universitet i Bergen, Bergen.
- Engelsen, K. S., Dysthe, O., & Lima, I. (2006). Mapper på veg inn i høgare utdanning [Portfolios in higher education]. *Uniped*, 1/2006.
- Lima, I., Engelsen, K. S., & Dysthe, O. (2006). *Rapport fra nasjonal survey om mappevurdering i høyere utdanning*. Bergen/Stord: Universitetet i Bergen/Høgskolen Stord/Haugesund.
- Otnes, H. (2003). Arkivskuff eller læringsarena? Lærings- og dokumentasjonssjangrer i digitale mapper. I O. Dysthe & K. S. Engelsen (Red.), *Mapper som pedagogisk redskap. Perspektiver og erfaringer*. (s. 85-110). Oslo: Abstrakt forlag.
- Paulson, F. L., Paulson, P. R., & Meyer, C. (1991). What makes a portfolio a portfolio? *Educational Leadership*, 48(5), 60-63.

Torhild Slåtto og Tone Øvregård:

Digitale kompetansemapper/e-portfolio

En digital kompetansemappe, ofte kalt e-portfolio, kan på mange måter sies å være en digitalt dokumentert presentasjon av en persons kompetanse, erfaringer, sterke sider og talenter. Det er en multimedial presentasjon av "dette kan jeg". Dokumentasjonen kan ha mange ulike former, med tekst, bilder, lyd, video og kombinasjoner. Lenker til ulike dokumenter brukes mye. Det kan for eksempel være presentasjon av eksamensresultater med en lenke til en spesielt god oppgavebesvarelse. Det kan være et dokument som viser at vedkommende har mottatt en pris eller fått anerkjennelse for å ha gjennomført et prosjekt på en god måte.

I et livslangt læringsperspektiv

Kompetansemappa/e-portfolioen skiller seg fra læringsmapper og vurderingsmapper ved at den har et bruksområde som strekker seg fra barnsbein av og hele livet gjennom.

E-portfolioen kan sees i et livslangt læringsperspektiv. Mens læringsmappene gjerne vil være knyttet til en bestemt skolegang, studium eller skoleperiode, vil kompetansemappa kunne følge med livet gjennom. For de fleste, og i særlig grad for de som er opptatt av å lære, vil kompetansemappa vokse og bli stadig fylldigere. Den er akkumulerende.

Kolleksjon

Det anbefales å samle råmateriale, så å si, for bruk til kompetansemappa. Materiale fra læringsmapper og vurderingsmapper kan også være nyttig i en kompetansemappe. Mens læringsmappene vil være del av en dynamisk prosess, vil kompetansemappa/e-portfolioen være mer statisk i det øyeblikket den er presentert, og inntil det settes opp en ny variant av den.

Refleksjon

Det ligger læringsmuligheter også i selve innsamlingen av aktuell dokumentasjon av kompetanse og erfaringer. For hver ny "bit" kompetanse en skaffer seg – og legger inn i sin samling - bør det skje en vurdering, en refleksjon av hva dette betyr for egen læring. På denne måten vil en også oppdage hvilke hull en måtte ha i sin kompetanse. De fleste spesialdesignede programmer for e-portfolio har med en egen kolonne for refleksjon.

Seleksjon

Kompetansemappa vil gjerne bli satt opp for en bestemt situasjon, for en bestemt målgruppe og for et bestemt formål. I en annen situasjon og for et annet behov kan den ha et noe annet innhold. Ett eksempel er presentasjon av egen kompetanse i forbindelse med jobbsøknad. Et annet eksempel er dokumentasjon av spesiell kompetanse for å bli valgt ut til å ta et oppdrag for arbeidsgiveren.

Eier egen kompetansemappe/e-portfolio

Kompetansemappa/e-portfolioen skiller seg fra bedriftsspesifikke kompetansekartleggingsdata og kompetanseprofiler som bedrifter setter opp for egne ansatte. E-portfolioen formes av personen selv, og *eies* av personen selv. Det er en selv som bestemmer hva den skal inneholde, hvordan den skal settes opp og hvem som skal få tilgang til den.

Pluss og minus

En elektronisk, digital kompetansemappe har klare fordeler sammenliknet med en fysisk portfolio. Det er enkelt å lagre, også store mengder informasjon. Det er lett å redigere etter

behov, og enkelt å sende til mottaker. Digitaliseringen åpner for store muligheter til multimediale presentasjoner. Det er også relativt enkelt å få fram en oversiktlig struktur i kompetansemappa/e-portfolioen.

Dersom en velger internett-publisering av kompetansemappa, reiser det en del prinsipielle spørsmål omkring copyright, personvern mv. Den store lagringskapasiteten og de mange multimediale mulighetene kan fort gi en altfor omfangsrik kompetansemappe/e-portfolio, med mange lenker og mye hypertekst, slik at det blir tidkrevende for den som skal gå gjennom den. Det kan være fristende å legge inn så vidt mye multimedia-innhold at det kan gå ut over responstida. De digitale mulighetene kan også føre til at presentasjonene blir for ”kreative”, og at det dermed blir vanskelig å finne fram.

Vedlegg 1:

Oppdraget ”Utredning om digitale mapper nå og i fremtiden”

Den opprinnelige skissen til oppdragsbeskrivelse – fra spesialkompetansegruppen for digitale mapper:

Fokus er digitale mapper brukt på tre områder:

- a. for fremming av læreprosesser i høyere utdanning
- b. for studentvurdering i høyere utdanning
- c. for dokumentasjon av kompetanse i arbeidslivet

Vi ønsker også et blikk mot hvordan mapper brukes/kan komme til å bli brukt i overgangen mellom høyere utdanning og arbeidslivet.

Vi ønsker primært en vurdering av hvilke verktøy som kommer til å bli aktuelle i årene som kommer når det gjelder høyere utdanning. Vi tenker her først og fremst på hva innføring av hva web2.0/tjenesteorientert arkitektur kan komme til å bety. Dette er et spørsmål som kanskje i kun begrenset grad er mulig å svare på. Det er derfor viktig å også få belyst usikkerhet som er knyttet til hvilken retning utviklingen vil ta.

I tillegg til dette fremoverskuende ønsker vi en kort oppsummering av hva status er i dag: hvilke verktøy brukes og hvordan (fortsatt for høyere utdanning).

Dere vil kunne få hjelp på en del punkter, f eks til hva som er status i dag. Vi er klar over at oppdraget er omfattende og ønsker å få det løst så langt en kommer innen rammen som er satt, kr 50 000.

På grunnlag av denne skissen til oppdragsbeskrivelse ble gruppen ved HiL bedt om å foreslå et passende og realistisk opplegg for hvordan man kan tenke seg å gjennomføre oppdraget. Man skulle bl.a. si noe om: Tolkning, evt. presisering og avgrensing av oppdraget. Opplegg og arbeidsmåter for innsamling av data. Tidsplan, framdrift og ferdigstilling av rapport/utredning.

Opplegg for gjennomføring av oppdraget – skisse fra Høgskolen i Lillehammer ved professor Yngve T. Nordkvelle

Oppdraget er formulert som satt sammen av

- a) en vurdering av verktøy som kan komme til å bli aktuelle for bruk av digitale mapper innen høyere utdanning i framtida
  - b) en undersøkelse av hvilke verktøy som er i bruk i dag, og hvordan disse anvendes
- Det er naturlig at en analyse av b) kan gi gode retninger for prediksjoner og ønsker for a).

Det er presisert at vi skal se spesielt etter tre måter å bruke mapper på: Som fremmede på læring, som evalueringsverktøy og som dokumentasjon av kompetanse i de to kontekster. Nåværende og framtidig bruk.

Oppdraget skal løses av "Senter for mediepedagogikk". Faglig leder for senteret er Yngve Nordkvelle, og prosjektet ledes av Yvonne Fritze og han i fellesskap. Prosjektet vil bli utformet slik at studenter vil kunne legge sin faglige innsats inn i prosjektet.

Forskerne Yvonne Fritze og Anne-Mette Bjørgen er faglærerne på studieemnet "Didaktikk og teknologi" i HiLs masterstudium i pedagogikk for vårsemesteret 2007. Studentene som deltar på kurset vil bli involvert i utforming av forskningsplan, datainnsamling og bearbeiding, samt skriving av oppgaver. Dette skal være et prosjekt der forskere og masterstudenter bidrar til å lage et forskende fellesskap. Fagmiljøet er opptatt av forskningsbasert undervisning og studentaktive læringsformer. Prosjektet skal bidra til at studentene lærer forskning i praksis.

Det er viktig at forskerne primært forplikter seg på å levere materiale som kan besvare de spørsmål som er formulert i bestillingen. Studentene som engasjerer seg må nødvendigvis ha noe større frihetsgrad. Studentene skal, med faglærernes veiledning, formulere problemer som dreier seg om de didaktiske og teknologiske temaene bestillingen omfatter. Det er laget et kompendium for kurset der digitale mapper er gjennomgående tema. Omtale av emnet på master i pedagogikk finnes under url:

http://studier.hil.no/shb_studier/pdfcache/getstudie/4397/nor-NO

- emnet "Didaktikk og teknologi" er beskrevet på sidene 8-12.

Prosjektet skal ha en seminargruppe som omfatter forskerne Geir Haugsbakk, Kenneth Silseth og Yngve Nordkvelle, i tillegg til Yvonne Fritze og Anne Mette Bjørgen.

Bestillingen handler til dels om å levere grunngitte spådommer om framtida. Det er en særdeles spennende måte å arbeide forskningsmessig på, og samtidig ukonvensjonelt. Her vil prosjektet måtte bruke kreative visualisering og scenarier. Samtidig fordres det et mer konvensjonelt design på å samle erfaringer fra dagens digitale mappeverktøy, deres bruk og omdømme. Prosjektet håper å kombinere disse to tilnærminger på en fruktbar måte.

Planen for gjennomføring er i grove trekk:

Uke 2-4 Innføring og planlegging av forskningsprosjekt

Uke 4-8 Utforming av problemstillinger, forskningsdesign av delprosjekter, litteraturanalyser, (skrives av studenter og forskere)

Uke 8-10 Datainnsamling Uke 10-15 Dokumentasjon og utskriving

Uke 16-18 Ferdigstillelse av prosjektrapport

Vi antar at vi skal ferdigstille en rapport til uke 19.